

ט"ו ימי שלש רגלים מבטלים בששים שש השעות שחטאו ישראל בעגל!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

כי כאשר נתבונן נראה שחטא העגל נמשך שש שעות, שהרי כתוב (שמות לב א): "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר, ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו, כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו". ופירש רש"י: "כי בושש משה, כי כשעלה משה להר אמר להם, לסוף ארבעים יום אני בא בתוך ו' שעות, כסבורים הם שאותו יום שעלה מן המנין הוא, והוא אמר להם שלימים, ארבעים יום ולילו עמו, ויום עלייתו אין לילו עמו". נמצא שטעו בחשבונם להקדים את השלמת ארבעים יום ביום אחד לפני הזמן.

והנה אחרי שהשליך אהרן את נזמי הזהב בתוך האש ויצא העגל הזהב כתוב (שם לב ה): "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר", [רש"י: חג לה' מחר, ולא היום, שמא יבא משה קודם שיעבדוהו], "וישכימו ממחרת ועלו עולות ויגשו שלמים, וישב העם לאכול ושתו ויקומו לצחק". הרי מבואר שהקריבו קרבנות לעגל מהבוקר עד שש שעות, שאז ירד משה מן ההר ושבר את הלוחות ויטחן את העגל עד דק.

מעתה מאחר שמקרא מלא דיבר הכתוב (שם לב לד): "וביום פקדי ופקדתי עליהם את חטאתם". ופירש רש"י: "תמיד כשאפקוד עליהם עוונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העוונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל". הרי מבואר שבכל דור ודור צריך כפרה על שש שעות שחטאו ישראל בעגל.

והנה ידוע כלל גדול בדיני איסור והיתר שכל איסור בטל בששים היתר, ולפי זה כדי לכפר על שש שעות שחטאו ישראל בעגל, צריך לבטלם בששים פעמים שעות מצד הקדושה שהם ש"ס שעות, לפי זה מחדש היהודי הקדוש כי בשלש רגלים ישנם ט"ו ימים, שבעה ימי פסח, יום אחד של חג השבועות, שבעה ימי סוכות, ובט"ו ימים אלו אשר בכל אחד כ"ד שעות הרי הם בסך הכל ש"ס שעות המבטלים בקדושתם את שש שעות שחטאו ישראל בעגל.

אמור מעתה כי זהו שאמרה האתון לבלעם, שביקש לקלל את ישראל על ידי שיעורר עליהם חטא העגל: "מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים". ופירש רש"י: "רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה". כלומר הלא על ידי שעתידים לחגוג שלש רגלים שיש בהם ט"ו ימים שהם ש"ס שעות, הם מבטלים בששים את השש שעות שחטאו בעגל, אם כן הרי ברור שלא תצליח לקללם בגלל חטא העגל.

"כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה"

ויש להעיר כי רעיון נשגב זה של היהודי הקדוש בענין ביטול חטא העגל בששים על ידי שלש רגלים, מבואר בספר "כתנות אור" (ריש פרשת בלק) בשם רבותיו, אשר הוסיפו לבאר בזה כמין חומר מאמר הגמרא (פסחים קיח.):

**"וישת אל המדבר פניו", בלעם הרשע ביקש לעורר קיטרוג על ישראל מחמת חטא העגל שחטאו במדבר האתון הזכירה הזכות של שלש רגלים:
"אלה הם מועדי", המכפרים על חטא העגל: "אלה אלהיך ישראל"**
היהודי הקדוש: חטא העגל נמשך שש שעות, מהבוקר שאחר עשיית העגל עד שירד משה בשעה ששית
בט"ו ימים בשלש רגלים ישנן ש"ס שעות המבטלים בקדושתם בששים שש שעות שחטאו ישראל בעגל

במקל, ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים".

אמרו על כך חכמינו ז"ל במדרש תנחומא (סימן ח): "מה ראה להקדימו שלשה פעמים עד שלא נראה לו, סימנים של אבות הראה לו". ומפרש במדרש כי בפעם הראשונה עמד המלאך כנגד בלעם בשדה, שיש בו מקום לפנות ימין ושמאל, לרמז על אברהם אבינו שאילו היה מבקש בלעם לקלל את בניו, היה מוצא מקום לקללם מימין ומשמאל, דהיינו את בני ישמעאל מצד אחד ואת בני קטורה מצד שני.

אחר כך עמד המלאך כנגד בלעם במשעול הכרמים, וכאשר ראתה האתון את המלאך: "ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר", באופן שלא היה לו מרווח רק מצד אחד, לרמז על יצחק אבינו שאילו ביקש לקלל את בניו, לא היה יכול לקללם רק מצד אחד שהוא עשו הרשע. אבל בפעם השלישית עמד המלאך: "במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל", מבאר המדרש: "במקום צר זה יעקב שנאמר (בראשית לב ח) ויירא יעקב מאד ויצר לו, אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל, שלא היה פסולת באחד מבניו".

לפי האמור הקדים המלאך לעשות כן, כדי לעורר בכך הזכות של ג' אבות הקדושים שבזכותם מחל הקב"ה לישראל על חטא העגל, וזהו שאמרה האתון אל בלעם: "מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים". ורמזה לו בכך, איך "אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה", שהם כנגד ג' אבות הקדושים שבזכותם יש לישראל כפרה על חטא העגל.

ש"ס שעות בשלש רגלים מבטלים ו' שעות בחטא העגל

ועתה בא וראה נפלאות מתורת ה' ב"תורת היהודי הקדוש" (מועדי ה' דף פה), אשר ביאר בדברי קדשו כי האתון הזכירה לבלעם הזכות של שלש רגלים, כדי לבטל בכך הקטרוג שביקש בלעם לעורר על ישראל מחמת חטא העגל, ומוסיף לבאר מדוע באמת שלש רגלים הם כפרה על חטא העגל, כי שיעור השעות שיש בימים של כל השלש רגלים, מבטלים בקדושתם בששים את השעות שחטאו ישראל בעגל.

בטור (או"ח סימן תיז) מביא ביאור על כך בשם אחיו הרב יהודה:

"שהמועדים נתקנו כנגד האבות, פסח כנגד אברהם דכתיב (בראשית יח ו) לושי ועשי עוגות ופסח היה, שבועות כנגד יצחק, שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק. סוכות כנגד יעקב דכתיב (בראשית לג יז) ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות".

הנה כי כן מבואר היטב מה שאמרה האתון לבלעם שביקש לקלל את ישראל בגלל חטא העגל: "מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים". ופירש רש"י: "רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה", כי שלש רגלים מכוונים כנגד ג' אבות הקדושים, אשר זכותם עמדה להם לישראל לכפר על חטא העגל, כמו שהזכיר משה רבינו בתפלתו לפני הקב"ה: "זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך".

המלאך ניצב ג' פעמים כנגד ג' אבות הקדושים

יומתק להבין בזה מה שמצינו בפסוקים, כי טרם שגילה הקב"ה את עיני בלעם לראות את מלאך ה', נתייצב המלאך בדרכו של בלעם שלש פעמים כדי למנוע ממנו לקלל את ישראל, ובשלש פעמים הללו הכה בלעם את האתון במקלו שלש פעמים.

בפעם הראשונה (כב כב): "ויחר אף אלקים כי הולך הוא, ויתיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רוכב על אתונו ושני נערי עמו, ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו, ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה, ויך בלעם את האתון להטותה הדרך".

בפעם השנייה (שם כד): "ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה, ותרא האתון את מלאך ה' ותלחץ אל הקיר, ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר ויוסף להכותה".

בפעם השלישית (שם כו): "ויוסף מלאך ה' עבור ויעמוד במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל, ותרא האתון את מלאך ה' ותרכיז תחת בלעם, ויחר אף בלעם ויך את האתון

בפרשתינו פרשת בלק (כב כח): "ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים". ופירש רש"י: "זה שלש רגלים, רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה". נמצינו למדים מזה, כי זכות קיום מצות שלש רגלים עמדה לישראל להצילם מקללת בלעם הרשע, וצריך ביאור מה ראתה האתון להזכיר זכות שלש רגלים יותר מכל המצוות.

בספר "בנין אריאל" (סוף פרשתינו) מפרש הענין בזה, על פי מה שכתוב (במדבר כד א): "וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וישת אל המדבר פניו". ופירש רש"י: "וישת אל המדבר פניו, כתרוממו". וכוונתו על מה שמפרש בתרגום אונקלוס: "ושוי לקבל עגלא דעבדו ישראל במדברא", כלומר שבלעם הרשע שת פניו אל המדבר לעורר חטא העגל, בחשבו שבכך יוכל לקלל את ישראל.

והנה הפייטן האלקי רבי אליעזר הקליר יסד ביום שני של פסח (שמונה עשרה של שחרית ד"ה אז על כל): "יוקש אלה אלהיך אשר תעו בלעדי, יכפר אלה באלה הם מועדי". פירוש, מה שחטאו בעגל בתיבת "אלה" באמרו (שמות לב ד): "אלה אלהיך ישראל", יתכפר בתיבת "אלה" שהם המועדים שעליהם נאמר (ויקרא כג ב): "אלה הם מועדי".

מעתה מבואר היטב מה שרמזה האתון לבלעם, שביקש לקלל את ישראל על ידי שיעורר עליהם חטא העגל: "מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים". ופירש רש"י: "רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה". כלומר הלא על ידי שעתידים לחגוג שלש רגלים יתכפר חטא העגל, אם כן ברור שלא תצליח לקללם בגלל חטא העגל.

שלש רגלים כנגד ג' אבות

ונראה לבאר ענין שלש רגלים שהם כפרה על חטא העגל, על פי מה שמצינו כי בשעת חטא העגל הזכיר משה רבינו הזכות של האבות הקדושים (שמות לב ג): "זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם כן, ותדבר אליהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים, וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם, וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו", דרשו על כך חכמינו ז"ל במדרש (שמו"ר מד ה):

"למה מזכיר כאן שלשת אבות, אמרין רבנן, אמר משה, אם שריפה הם חייבים, זכור לאברהם שנתן נפשו לכבשן האש לשרוף על שמך, ותצא שריפתו לשריפת בניו, ואם הריגה הם חייבים, זכור ליצחק אביהם שפשט צוארו על גבי המזבח לישחט על שמך, ותצא הריגתו להריגת בניו, ואם גלות הם חייבים, זכור ליעקב אביהם שגלה מבית אביו ויצאו אלו באלו, הוי זכור לאברהם ליצחק ולישראל".

והנה מבואר במדרש (שמו"ר לא ב) כי שלש רגלים הם כנגד שלשה אבות: "כתיב (שמות כג יד) שלש רגלים תחוג לי בשנה, הקב"ה קבע שלש רגלים בתורה בזכות האבות".

"כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר (שמות לד יז) אלהי מסכה לא תעשה לך, וכתיב בתריה את חג המצות תשמור". ופירש רש"י: " כל המבזה את המועדות, שעושה מלאכה בחולו של מועד".

וצריך ביאור: א) מדוע באמת המבזה את המועדות הרי זה כאילו עובד עבודה זרה, ב) מנין למד רש"י שהכוונה בזה על המבזה חול המועד, אולי הכוונה רק על המבזה את המועדות ממש, דהיינו יום ראשון ואחרון של חג הפסח, יום ראשון של חג הסוכות ושמיני עצרת ויום אחד של חג השבועות.

אך לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שכל השלש רגלים הם כפרה על חטא העגל, על ידי שיש בהם ט"ו ימים המבטלים בששים את שש השעות של חטא העגל, נמצא כי המבזה את המועדות הרי הוא מגלה דעת בכך, שאין בכוחם לבטל את חטא העגל, ואם כן אין לו כפרה על חטא העגל ולכן זה נחשב כאילו עובד עבודה זרה.

הנה כי כן מבואר היטב מנין ידע רש"י, שהכוונה בזה אפילו על המבזה רק את חול המועד, כי מאחר שבתוך חשבון הט"ו ימים של שלש רגלים, שיש בהם ש"ס שעות לבטל שש שעות של חטא העגל נמנים גם ימי חול המועד, כי בלי חול המועד אין לנו ט"ו ימים, הרי ברור שגם המבזה ימי חול המועד נחשב כאילו עובד עבודה זרה, שהרי אז חסרים לו ימים לבטל את חטא העגל בששים, אלו דבריו המתוקים.

ד' פעמים "אלה" במסורה

רעיון נפלא זה מצינו גם בספר "בן יהוידע" להגה"ק בעל "בן איש חי" על אגדות הש"ס (מגילה לב. ד"ה וידבר משה) בשם ספר "שער החצר", אשר הוסיף לפרש בזה מסורה של ד' פעמים "אלה", וזה לשון קדשו:

"ונראה לי בס"ד בהקדים מה שכתב הרב שער החצר ז"ל בשם ספר כתב יד, וזה לשונו ידוע מה שאמרו רז"ל, כי כשעבדו ישראל את העגל היה שש שעות ולא יותר, וקיימא לן בביטול האיסור צריך ששים כנגדו, ועל כן כדי שיתבטל האיסור של שש שעות, מה עשה הקב"ה תיקן לישראל שלש רגלים, שהם שבעת ימי סוכה ושבעת ימי פסח ויום אחד של שבועות, ובאלו ט"ו ימים יש שלש מאות וששים שעות.

ובזה פירשו כוונת המסורה ארבעה פסוקים של אלה, והם (תהלים מב ה) אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי, (שמות לב ח) אלה אלהיך ישראל, (ישעיהו מט טו) גם אלה תשכחנה, (ויקרא כג ב) אלה מועדי ה', רצונו לומר 'אלה אזכרה' תמיד כדי לתקן, ואיזהו אלה, ואמר 'אלה אלהיך ישראל' שאמרו בעגל, ומה התיקון אשר נעשה כדי שגם 'אלה תשכחנה', והשיב ואמר, 'אלה מועדי ה'', שעל ידי שמירת המועדים שהם ש"ס שעות, מתבטלים אותם שש שעות של העגל שאמרו במ אלה אלהיך ישראל, עד כאן דברי ספר כתב יד שהביא הרב ז"ל שם יעויין שם.

ובזה פירשתי בס"ד רמז הכתוב, מה שאמר הש"ית למשה רבינו ע"ה אחר מעשה העגל (שמות לג יט) אני אעביר כל טובי על פניך, תיבת טובי" תחלקנה לשתיים וקרי בה ט"ו בי, פירוש בשביל תיקון עון העגל לבטל שש שעות של איסור, אני אעביר כל ט"ו יום של פסח ושבועות וסוכות, בי, כלומר בקדושותי, כדי לבטל איסור שש שעות בקדושת ש"ס שעות של ט"ו ימים אלו".

ג' פסוקים בברכת כהנים ט"ו תיבות וס' אותיות

ועתה בא וראה כי על פי האמור יאיר עיינינו וישמח לבינו, למצוא רמז נכבד בברכת

כהנים (במדבר ו כב): **"וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואל בניו לאמר, כה תברכו את בני ישראל אמור להם, יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחנך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם".** וצריך ביאור מדוע זכו דוקא אהרן ובניו לברך את ישראל בג' ברכות אלו.

ויש לומר כי כאשר נתבונן בברכת כהנים נראה שיש בהם ג' פסוקים: **יברכך, יאר, ישא,** והנה הם כלולים מן ט"ו תיבות, אשר יש בהם בין הכל ששים אותיות, והביאור בזה על פי

לפי האמור יש לומר הביאור בזה על פי מה שכתוב בתחילת פרשת שמיני (שם ט א): **"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל, ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים והקרב לפני ה'".** ופירש רש"י: **"קח לך עגל, להודיע שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה".**

הנה כי כן מטעם זה מיד אחרי שירד מעשות החטאת והעולה והשלמים שהיו כפרה על חטא העגל, בירך אהרן את העם בברכת כהנים, אשר יש בהם רמז נפלא על

<p>בברכת כהנים יש ג' פסוקים כנגד שלש רגלים, ט"ו תיבות כנגד ט"ו ימים, ס' אותיות כנגד ביטול בס' בפעם הראשונה בירך אהרן את ישראל בברכת כהנים, אחרי שירד מעשות החטאת לכפר על חטא העגל</p>
<p>"יברכך ה'" בנכסים "וישמרך" מן המזיקין, שלא יכשלו כמו שנכשלו בחטא העגל מחמת ריבוי הזהב</p>
<p>"יאר ה' פניו אליך ויחנך", כמו שהתפלל משה אחרי חטא העגל: "אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה"</p>

כפרת חטא העגל, על ידי שלש רגלים הרמוזים בג' פסוקים: **יברכך, יאר, ישא,** ט"ו תיבות כנגד ט"ו ימים שיש בשלש רגלים, ששים אותיות כנגד ביטול חטא העגל בששים.

ויש להוסיף עוד כי מטעם זה מצינו בברכת כהנים שש ברכות, שתי ברכות בכל פסוק, ברכה א: **"יברכך",** ברכה ב: **"וישמרך",** ברכה ג: **"יאר",** ברכה ד: **"ויחנך",** ברכה ה: **"ישא",** ברכה ו: **"שלום",** כדי לכפר ולהמתיק בכך את שש השעות שחטאו ישראל בעגל.

ג' ברכות כהנים בקשה לכפרה על חטא העגל

ועתה בא וראה איך שמצינו בג'פסוקים אלו שבברכת כהנים ענינים ברורים המתקשרים בתיקון חטא העגל: **"יברכך ה' וישמרך",** פירש רש"י: **"יברכך, שיתברכו נכסיך, וישמרך, שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממונך".** והנה ענין זה רמוז על חטא העגל, שהשתמשו בזהב שהשפיע להם הקב"ה כדי לעשות העגל, כמבואר בגמרא (ברכות לב.):

"מאי ודי זהב, אמרי דבי רבי ינאי, כך אמר משה לפני הקב"ה, רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל". וזהו שמברכים הכהנים את ישראל: **"יברכך ה'"** שיתברכו נכסיך, **"וישמרך"** מן המזיקין, שלא יפתו אותך להשתמש בו לדבר עבירה כפי שהיה בחטא העגל.

"יאר ה' פניו אליך ויחנך", הוא כנגד מה שאמר הקב"ה למשה אחרי חטא העגל (שמות לג א): **"לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה, ושלחתי לפניך מלאך... כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה עורף אתה פן אכלך בדרך".**

והנה משה רבינו סירב לקבל גזירה קשה זו ואמר לה' (שם לג טו): **"אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה, ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך, הלוא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה".** הרי שהתפלל לפני הקב"ה שימצאו ישראל "חן" בעיני ה' כדי שפניו ילכו לפנינו ולא מלאך, ועל

כך מברכים הכהנים את ישראל: **"יאר ה' פניו אליך",** שפניו יאירו וילכו לפנינו ולא מלאך, **"ויחנך"** על ידי שנמצא "חן" בעיני ה'.

"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום", הוא בקשה שישא ה' פניו לישראל למחול להם על חטא העגל, והנה בחטא העגל נעשה פירוד בין שבט לוי שלא חטאו בעגל לשאר ישראל, כאשר צוה להם משה (שמות לב כז): **"שימו איש חרבו על ירכו עברו ושובו משענר לשער במחנה והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרובו",** ועל כך מתפללים הכהנים: **"וישם לך שלום",** שישרור השלום בין שבט לוי לכל ישראל על ידי שיעבדו כולם את ה'.

אות ו' שעתיד אליהו להוציא משמו של עשו

עוד אחת אדברה נא לבאר בזה מה שמצינו בלידת יעקב ועשו (בראשית כה כה): **"ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער ויקראו שמו עשו, ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב".** ופירש רש"י שהקב"ה קרא שמו יעקב, וצריך ביאור, מכיון שנקרא על שם: **"וידו אוחזת בעקב עשו",** היה לו להיקרא רק **"עקב",** מאיפוא ניתוספה לו אות י' בשם **"יעקב".**

ביאור נפלא על כך מצינו ב"מגלה עמוקות" (פרשת תולדות ד"ה ויהי אך יצא), על פי מה שפירש רש"י הסיבה שקראו שמו עשו: **"לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה".** וכתב הרשב"ם כי לפי פירוש זה **"עשו"** הוא מלשון **"עשוי",** כי היה עשוי ונגמר כבן שנים הרבה. אך לפי זה קשה מדוע נקרא **"עשו"** בחסרון י' ולא **"עשוי"** עם אות י'.

ותירץ ה"מגלה עמוקות", כי אכן מתחילה היה ראוי להקרא **"עשוי"** עם אות י', אך יעקב אבינו לקח ממנו האות י' וצירפה לשמו. וזהו רמז הכתוב: **"וידו אוחזת בעקב עשו",** **"עקב"** הוא לשון סוף, כלומר ידו של יעקב אוחזת **"בעקב עשו"** בסוף שמו של **"עשו",** שהיא האות י' של **"עשוי"** להוציאה משם, על כן **"ויקרא שמו יעקב",** הקב"ה קרא שמו **"יעקב"** שהיא אות י' עם **"עקב",** על שם שהוציא האות י' מתוך **"עקב"** עשו.

מוסיף על כך ה"מגלה עמוקות" בשם ספר הפליאה, כי לעתיד לבוא יוציא אליהו אות ו' משמו של **עשׂו** וישאר רק **עשׂ,** ועל זה יתבטל בסוד הכתוב (ישעיה נ ט): **"הן כולם כנגד יבלו עש יאכלם",** והאות ו' שיוציא מעשו ימסור ליעקב שיהיה שמו **"יעקוב"** מלא ו', ככתוב (ויקרא כו מב): **"וזכרתי את בריתי יעקוב",** ופירש רש"י: **"בחמשה מקומות נכתב מלא ואליהו חסר, בחמשה מקומות יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו".** הכוונה בזה שיעקב נטל משכון מאליהו אות ו', שעתיד להוציא אות ו' משמו של עשו, ועל ידי זה יתבטל לגמרי בבחינת: **"כבגד יבלו עש יאכלם".**

וזהו שאמר יעקב לעשו (בראשית לג יד): **"יעבר נא אדוני לפני עבדו... עד אשר אביא א'ל אדוני שעיר'ה",** סופי תיבות אל"ה חסר ו', לרמו על אות ו' שנטל יעקב מאליהו להבטיח שהוא עתיד להוציא אות ו' מן עשו. וזהו הענין שכתוב אצל יעקב אבינו (בראשית לב לב): **"והוא צולע על ירכו",** כי ירך יעקב הוא בצורת אות ו' שבגלות צולע יעקב על ירכו, עד שיזרח לו השמש בגאולה העתידה כשיוציא אליהו הנביא אות ו' משם של עשו עכדה"ק.

לפי האמור יש לומר הביאור בזה, כי זהו כוחו של עשו בגלות לקטרג על ישראל על חטא העגל, כמו שפירש רש"י: **"אין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל",** וזהו הענין של האות ו' שיש בשמו של עשו, שמקבל חיותו מהקטרוג על ישראל מחטא העגל שהיה שש שעות.